

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 14. mai 2024
(OR. en)

9097/24

Institutsioonidevaheline
dokument:
2024/0012(NLE)

POLCOM 167
COMER 68
RELEX 547
DUAL USE 35
RECH 173
ENER 188
ENV 433

SEADUSANDLIKUD AKTID JA MUUD DOKUMENDID

Teema: NÕUKOGU SOOVITUS, mis käsitleb teadusjulgeoleku suurendamist

NÕUKOGU SOOVITUS,

...

mis käsitleb teadusjulgeoleku suurendamist

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 292koostoimes artikli 182 lõikega 5,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

- (1) Avatus, rahvusvaheline koostöö ja akadeemiline vabadus on maailmatasemel teadusuuringute ja innovatsiooni keskmes. Ent kasvavate rahvusvaheliste pingete ning teadusuuringute ja innovatsiooni geopoliitilise tähtsuse suurenemise tõttu puutuvad liidu teadlased ja akadeemikud rahvusvahelises koostöös üha enam kokku teadusjulgeolekut mõjutavate ohtudega, mille tulemusena seisab Euroopa teadusuuringute ja innovatsiooni valdkond silmitsi pahatahtliku mõju ning kuritarvitamisega viisil, mis mõjutab liidu julgeolekut või rikub Euroopa Liidu lepingus (ELi leping) ja Euroopa Liidu põhiõiguste hartas (edaspidi „harta“) kindlaks määratud liidu väärtusi ja põhiõigusi. Seetõttu on äärmiselt oluline, et liidu teadus- ja innovatsioonisektorit toetataks ja suurendataks selle mõjuvõimu kõnealuste ohtudega võitlemisel. Rahvusvahelise koostöö avatuse ja turvalisuse tagamiseks on vaja täpseid ja proportsionaalseid kaitsemeetmeid.
- (2) Muutuva geopoliitilise konteksti tõttu peavad kõik liikmesriigid ja komisjon kiiresti ühiselt reageerima, et kogu liidus teadus- ja innovatsioonipotentsiaali tugevdada ja ära kasutada. Teadusjulgeolekut saab suurendada ainult ühiste jõupingutustega. Nimetatud kontekstist tuleneb ka vajadus liidu huve, väärtusi ja põhimõtteid arvesse võttes rahvusvaheline teadus- ja innovatsioonikoostöö uuesti tasakaalustada, et arendada ja kaitsta liidu strateegilist autonoomiat, säilitades samal ajal avatud majanduse¹ ning püüdes samal ajal tagada võrdsed tingimused ja tasakaalustatud vastastikuse avatuse.

¹ Euroopa Ülemkogu erakorraline kohtumine (1. ja 2. oktoober 2020) – järeldused, 13/20, punkt 3.

- (3) Avatud teadus tagab, et teadusuuringud tehakse teaduse, majanduse ja kogu ühiskonna hüvanguks võimalikult kättesaadavaks. Rahvusvaheline koostöö teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas on äärmiselt oluline pakilistele üleilmsetele probleemidele lahenduste leidmiseks, mis toob kasu meie ühiskonnale ja edendab teaduse tippaset, samal ajal kui andekate teadlaste rahvusvaheline liikuvus rikastab teadusuuringuid ning on oluline innovatsiooni edendamiseks ja teaduslike läbimurrete saavutamiseks. Akadeemiline vabadus tähendab, et teadlastel on vabadus teha teadusuuringuid ja valida uurimismeetodeid ja teaduspartnereid kogu maailmast, võttes arvesse, et akadeemilise vabadusega kaasneb akadeemiline vastutus.
- (4) Kasvav strateegiline konkurents ja tagasipöördumine võimupoliitika juurde toovad kaasa üha rohkem tehingupõhiseid rahvusvahelisi suhteid. See muutus on toonud kaasa mitmekesised, prognoosimatud ja sageli hübriidsed ohud.² Arvestades elutähtsate teadmiste ja tehnoloogia keskset rolli poliitilise, majandusliku, luurealase ja sõjalise üleoleku saavutamisel, suurendavad mõned liidu konkurendid üha enam oma vastavat suutlikkust või järgivad aktiivselt tsiviil-sõjalise riskasutuse strateegiaid.
- (5) Hübriidohud võivad mõjutada kõiki asjaomaseid sektoreid, kuid oma avatuse, akadeemilise vabaduse, institutsioonilise autonoomia ja üleilmse koostöö tõttu on teadus- ja innovatsioonisektor eriti haavatav. Liidus asuvatelt teadlastelt ja novaatoritelt võidakse püüda saada tipptasemel teadmisi ja tehnoloogiat kas petu- ja varjatud meetodite abil või otsese varguse või survestamise kaudu, kuid sagedamini kasutades ära näiliselt heauskset rahvusvahelist akadeemilist koostööd. Lisaks julgeoleku ja heaolu ohustamisele võivad need hübriidohud mõjutada akadeemilist vabadust ja teadusuuringute usaldusväarsust liidus.

² Hübriidohtudega võitlemise ühine raamistik. Euroopa Liidu lahendus, JOIN (2016) 18.

- (6) Seega on teadus- ja innovatsioonisektoris üha keerulisem rahvusvaheline koostöökeskkond, millega kaasneb oht, et elutähtsad teadmised ja tehnoloogia kanduvad soovimatult üle kolmandatesse riikidesse, kus neid võidakse kasutada kõnealuste riikide sõjaliste võimete ja luureteenistuse tugevdamiseks, mõjutades liidu ja selle liikmesriikide julgeolekut, või liidu väärtuste ja põhiõigustega vastuolus olevatel eesmärkidel. Kuigi see koostöö ei ole alati õiguslikult keelatud, võib see tekitada märkimisväärseid julgeoleku ja eetikaga seotud probleeme.
- (7) Kooskõlas institutsioonilise autonoomia ja akadeemilise vabadusega vastutavad teadustööga tegelevad ja teadustööd rahastavad organisatsioonid oma rahvusvahelise koostöö arendamise ja juhtimise eest peamiselt ise. Avaliku sektori kõigi tasandite asutused peaksid kaaluma neile abi ja toetuse pakkumist, andes neile võimaluse teha teadlikke otsuseid ja juhtida kaasnevaid teadusjulgeoleku riske.
- (8) Viimastel aastatel on mitmes liikmesriigis ja liidu tasandil toimunud arutelud teadusjulgeoleku tugevdamise üle, mille käigus on tehtud erinevaid algatusi:
- komisjon avaldas 2021. aasta mais teatise „Teadusuuringute ja innovatsiooni alane üldine lähenemisviis“, milles visandati uus Euroopa rahvusvahelise teadus- ja innovatsioonipoliitika strateegia. Nõukogu reageeris sellele 2021. aasta septembris, võttes vastu nõukogu järeldused, milles rõhutati liidu ja liikmesriikide pühendumust tugevdada meetmeid välissekkumise vastu võitlemiseks;

- liidu teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammis aastateks 2021–2027 (programm „Euroopa horisont“) esitati mitu kaitsemeetet, millega tehti teoks liidu eriline vastutus Euroopa ühe suurima teadusuuringute rahastajana;
- nõukogu võttis 2021. aasta novembris Euroopa teadusruumi tulevast juhtimist käsitlevate järelduste osana vastu Euroopa teadusruumi poliitilise tegevuskava aastateks 2022–2024, milles välissekkumise vastu võitlemine on lisatud ühe prioriteetse meetme alla;
- komisjon avaldas 2022. aasta jaanuaris oma talituste töödokumendi teadusuuringute ja innovatsiooni välissekkumise vastu võitlemise kohta, järgides nii üldisest lähenemisviisist kui ka Euroopa teadusruumi poliitilisest tegevuskavast tulenevaid kohustusi. Selleks et hõlbustada liikmesriikide vastastikust õpet, toimus 2023. aasta jooksul asjakohane õppus;
- Euroopa Parlament võttis 9. märtsil 2022 vastu resolutsiooni välissekkumise kohta kõigisse liidu demokraatlikesse protsessidesse, sealhulgas desinformatsiooni kohta, milles ta kutsub üles tugevdama akadeemilist vabadust, suurendama välisrahastamise läbipaistvust ning kaardistama ja jälgima välissekkumist kultuuri-, akadeemilises ja usufääris;

- nõukogu võttis 2022. aasta aprillis vastu järeldused Euroopa strateegia kohta, mis käsitleb kõrgharidusasutuste mõjuvõimu suurendamist Euroopa tuleviku nimel, rõhutades, et põhjalikumast liidusisesest koostööst võib olla kasu kõrgharidusasutuste toetamisel ning see võib anda teadlastele, juhendajatele, üliõpilastele ja töötajatele vajalikud vahendid, millega lahendada õiglase üleilmse koostöö väljakutsed, nagu ebavõrdsus, välissekkumine ja avatud teaduse ees seisvad takistused. Nõukogu rõhutab ka vajadust edendada kolmandate riikide partnerite teadlikku ja sõltumatut mõistmist;
- nõukogu võttis 10. juunil 2022 vastu järeldused rahvusvahelise teadusuuringute ja innovatsiooni alase koostöö väärtuste ja põhimõtete kohta, milles rõhutati riskijuhtimise ja turvalisuse tähtsust ning kutsuti komisjoni ja liikmesriike üles häid tavasid edasi arendama;
- laiemast julgeoleku ja kaitse seisukohast on käimas töö ELi julgeolekuliidu strateegia³ ning julgeoleku- ja kaitsevaldkonna strateegilise kompassi raames, mille eesmärk on ohtude ja probleemide ühine hindamine ning julgeoleku- ja kaitsevaldkonna meetmete suurem sidusus, sealhulgas liidu hübriidmeetmete kogumi kaudu, mis koondab eri vahendid hübriidohtude avastamiseks ja neile reageerimiseks;

³ COM(2020) 605.

- kahesuguse kasutusega kaupade ja tehnoloogia liidu ekspordikontrolli valdkonnas on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/821⁴ teadusjulgeoleku seisukohast olulise tähtsusega. Selleks et aidata teadusuuringutega tegelevaid organisatsioone, avaldas komisjon 2021. aasta septembris soovitus kahesuguse kasutusega kaupu hõlmavate teadusuuringute nõuetele vastavuse programmide kohta⁵.

(9) Komisjon ja kõrge esindaja võtsid vastu ühisteatise Euroopa majandusjulgeoleku strateegia kohta,⁶ mille eesmärk on tagada, et liit saaks jätkuvalt kasu majanduslikust avatusest, minimeerides samal ajal ohte majandusjulgeolekule. Strateegias pakutakse välja kolmesambaline lähenemisviis: liidu majandusbaasi ja konkurentsivõime edendamine; kaitse ohtude eest ning partnerlussuhted võimalikult laia ringi riikidega ühiste murede ja huvidega tegelemiseks. Igas sambas on oluline roll teadusuuringutel ja innovatsioonil.

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2021. aasta määrus (EL) 2021/821, millega kehtestatakse liidu kord kahesuguse kasutusega kaupade ekspordi, vahendamise, tehnilise abi, transiidi ja edasitoimetamise kontrollimiseks (ELT L 206, 11.6.2021, lk 1).

⁵ Komisjoni 15. septembri 2021. aasta soovitus (EL) 2021/1700 ettevõttesiseste nõuetele vastavuse programmide kohta kahesuguse kasutusega kaupadega seotud teadusuuringute kontrollimiseks vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) 2021/821, millega kehtestatakse liidu kord kahesuguse kasutusega kaupade ekspordi, vahendamise, tehnilise abi, transiidi ja edasitoimetamise kontrollimiseks (ELT L 338, 23.9.2021, lk 1).

⁶ JOIN(2023) 20.

- (10) Kõnealuse ühisteatise järelmeetmena määrati komisjoni soovitus (EL) 2023/2113⁷ kindlaks liidu majandusjulgeoleku seisukohast elutähtsad tehnoloogiavaldkonnad täiendavaks riskihindamiseks koos liikmesriikidega. Riskihindamised on prioriteedina juba käivitatud kümnest kindlaksmääratud elutähtsast tehnoloogiavaldkonnast neljas, nimelt kõrgtehnoloogilised pooljuhid, tehisintellekt, kvanttehnoloogia ja biotehnoloogia. Riskihindamiste tulemused võiksid nende valmides olla aluseks muudele Euroopa majandusjulgeoleku strateegia rakendamise meetmetele, sealhulgas teadusjulgeoleku tõhustamise meetmetele.
- (11) Euroopa majandusjulgeoleku strateegiat käsitlevas ühisteatises anti lisaks teada, et komisjon teeb ettepaneku meetmete kohta, millega parandada teadusjulgeolekut, tagades olemasolevate töövahendite kasutamise ning tehes kindlaks ja võttes käsile muud võimalikud lüngad, säilitades samas teadusuuringute ja innovatsiooni ökosüsteemi avatuse. Käesolev soovitus on osa paketist, mille komisjon avaldas 2024. aasta jaanuaris ühisteatise järelmeetmena.
- (12) Mis puudutab eelmises punktis osutatud lünkade kindlakstegemist, siis näitavad arutelud liikmesriikide ja sidusrühmade organisatsioonidega, et poliitikakujundajad ja kõik muud asjaomased osalejad vajavad kiiresti kontseptuaalsemat selgust, ühist arusaamist käsitletavatest küsimustest ning sellest, milline poliitiline reageerimine on nii proportsionaalne kui ka tõhus.

⁷ Komisjoni 3. oktoobri 2023. aasta soovitus (EL) 2023/2113, mis käsitleb ELi majandusjulgeoleku seisukohast elutähtsate tehnoloogiavaldkondade täiendavat riskihindamist koos liikmesriikidega (ELT L, 2023/2113, 11.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2023/2113/oj>).

- (13) Üha rohkem liikmesriike on välja töötanud või välja töötamas poliitikat, mille eesmärk on suurendada teadusjulgeolekut. Kuigi need jõupingutused aitavad üldiselt suurendada teadlikkust ja vastupanuvõimet, tuleks kaitsemeetmete tõelise tõhususe tagamiseks tegeleda kaitsemeetmete väljatöötamise ja rakendamisega järjepidevalt kõigil tasanditel, sealhulgas liidu, riiklikul, piirkondlikul ning teadustööga tegelevate ja teadustööd rahastavate organisatsioonide tasandil. Seetõttu on Euroopa teadusruumi terviklikkuse kaitsmiseks vaja liidu tasandi koordineerimist ja komisjoni toetust suutlikkuse suurendamisele ja tavade vahetamisele, austades samal ajal liikmesriikide pädevust minna kaugemale, näiteks õigusraamistike väljatöötamise kaudu.
- (14) Oluline on, et teadusuuringute ja innovatsiooni ökosüsteemi mõjutavaid hübriidohte hinnataks struktuurselt, suurendades poliitikakujundajate olukorrateadlikkust, tuginedes ühtsele luureandmete analüüsivõimele, eelkõige hübriidohtude ühisüksusele ning võttes arvesse Euroopa Hübriidohutõrje Oivakeskuse ja Euroopa Liidu Küberturvalisuse Ameti ning Europoli loodud küberkuritegevuse vastase võitluse Euroopa keskuse tööd seoses küberohtudega.
- (15) Võttes arvesse, et märkimisväärne osa teadusuuringutest ja innovatsioonist toimub erasektoris, tuleks rõhutada, et kuigi riskid, millega ettevõtjad kokku puutuvad, võivad olla sarnased, erinevad nende olemus, vajadused ja suutlikkus teadustööga tegelevate organisatsioonide omadest.

- (16) Igakülgset tähelepanu tuleks pöörata liikmesriikide ja peamiste rahvusvaheliste partnerite poliitilistele kogemustele, rõhutades samal ajal, et tuleks sõnastada käsitlusviis, mis vastab Euroopa ainulaadsele kontekstile. Häid tavasid jagatakse näiteks teadus- ja innovatsioonialase rahvusvahelise koostöö väärtusi ja põhimõtteid käsitleva mitmepoolse dialoogi kaudu assotsieerimisläbirääkimiste ning rahvusvaheliste teadus- ja tehnoloogialepingute raames toimuvate teaduse ja tehnoloogia juhtkomitee ühiste koosolekute osana, samuti mitmepoolsetel foorumitel, nagu G7, ja asjakohaste mitmepoolsete ekspordikontrolli kokkulepete raames.
- (17) Teadusjulgeolek on probleem, mis pälvib üha suuremat tähelepanu, ning käimasolev arutelu kaasnevate riskide ja nende parima juhtimise üle intensiivistub. Sellest tulenevalt on vaja veelgi suurendada teadlikkust, edendada ja hõlbustada vastastikust õppimist liikmesriikide ja asjaomaste sidusrühmade organisatsioonide vahel ning aidata kaasa nii paindlikule kui ka reageerivale õppimisele.
- (18) Käesolevas soovitusel kasutatakse järgmisi mõisteid:
- 1) „teadusjulgeolek“ – selliste riskide ennetamine ja juhtimine, mis on seotud järgmisega: a) elutähtsate teadmiste ja tehnoloogia soovimatu edasiandmine, mis võib mõjutada liidu ja selle liikmesriikide julgeolekut, näiteks kui neid hakatakse kasutama sõjalistel või luurega seotud eesmärkidel kolmandates riikides; b) pahatahtlik mõju teadusuuringutele, mille puhul kolmandad riigid saavad või neis saadakse teadusuuringuid ära kasutada, et muu hulgas luua desinformatsiooni või õhutada enesetsensuuri üliõpilaste ja teadlaste seas, mis rikub akadeemilist vabadust ja teadusuuringute usaldusväarsust liidus; c) eetika või usaldusväarsusega seotud rikkumine, kui teadmisi ja tehnoloogiat kasutatakse aluslepingutes määratletud liidu väärtuste ja põhiõiguste mahasurumiseks, rikkumiseks või õõnestamiseks;

- 2) „teadus- ja innovatsioonisektor“ – kõik teadustööga tegelevad organisatsioonid, sealhulgas kõrgharidusasutused (kui nad teadusuuringutega tegelevad), teadusuuringuid rahastavad organisatsioonid ja teadustaristud kogu liidus, samuti kõik teised liidu teadusuuringute ja innovatsiooni ökosüsteemis osalejad. Kuigi käesoleva soovitusel elemendid võivad olla sama asjakohased ettevõtjate jaoks, on erasektori osalejate teadusjulgeoleku käsitlemiseks vaja teha nendega koostööd;
- 3) „teadustööga tegelev organisatsioon“ – mittetulundusühendus, mis tegeleb teadusliku uurimistööga;
- 4) „rahvusvaheline koostöö“ – liidus asuvate teadustööga tegelevate ja teadustööd rahastavate organisatsioonide või nende organisatsioonide poolt rahastatavate üksikute teadlaste koostöö ühelt poolt üksustega, sealhulgas ettevõtjatega, mis on asutatud väljaspool liitu, või teiselt poolt nende üksuste rahastatud üksikute teadlastega. Koostöös liidus asuvate, kuid muude kui liidu üksuste omandis või kontrolli all olevate teadustööga tegelevate organisatsioonidega ja ettevõtjatega tuleks lähtuda nende kohta tehtud riskihindamisest;

- 5) „riskihindamine“ – rahvusvahelise teadus- ja innovatsioonikoostöö protsess, milles võetakse arvesse peamiste riskitegurite kombinatsiooni. Nende tegurite kombinatsioon määrab riskitaseme. Hinnatavad põhielemendid võib rühmitada nelja kategooriasse: a) rahvusvahelist koostööd alustava liidus asuva organisatsiooni riskiprofiil: tuleb võtta arvesse teadusprojekti seisukohast asjakohaseid organisatsiooni tugevaid ja nõrku külgi, sealhulgas finantssõltuvust; b) teadusuuringute ja innovatsiooni valdkond, milles rahvusvaheline koostöö toimub: tuleb kaaluda, kas projekt keskendub teadusvaldkondadele, mis hõlmavad elutähtsaid teadmisi ja tehnoloogiat, meetodikaid, andmeid või teadustaristuid, mida peetakse julgeoleku või liidu väärtuste ja põhiõiguste seisukohast eriti tundlikeks; c) selle kolmanda riigi riskiprofiil, kus rahvusvaheline partner asub või mille omandis või kontrolli all ta on (näiteks kas riigi suhtes kohaldatakse piiravaid meetmeid või kas riigis esineb rikkumisi õigusriigi või inimõiguste kaitse valdkonnas, agressiivne tsiviil-sõjaline riskisutuse strateegia või piiratud akadeemiline vabadus); d) rahvusvahelise partnerorganisatsiooni riskiprofiil, eelkõige tuleb teha hoolsuskohustuse audit seoses organisatsiooniga, kellega kavatakse koostööd teha, et muu hulgas kindlaks teha teada, kas organisatsiooni suhtes kohaldatakse piiravaid meetmeid või kas tal on sidemed sõjaväega ning millised on asjaomaste teadlaste võitöötajate seosed ja partnerite kavatsused seoses uurimistulemuste lõppkasutuse või rakendamisega;

- 6) „elutähtsad teadmised ja tehnoloogia“ – teadmised ja tehnoloogia, sealhulgas oskusteave, esilekerkivates ja murrangulistest valdkondades ning valdkondades, mis on liidu ja selle liikmesriikide majandusliku konkurentsivõime, sotsiaalse heaolu ja julgeoleku seisukohast keskse tähtsusega ning mille puhul on seega liigne sõltuvus kolmandatest riikidest ebasoovitav, võttes arvesse teadusjulgeoleku dünaamilist olemust ja muutuvaid riske. See hõlmab muu hulgas teadusuuringuid ja innovatsiooni, millel on kahesuguse kasutuse potentsiaal;
- 7) „kolmandad riigid“ – kõik liitu mittekuuluvad riigid,

SOOVITAB LIIKMESRIIKIDEL JA EUROOPA KOMISJONIL:

1. Võtta teadusjulgeoleku suurendamiseks võetavate poliitikameetmete kavandamisel ja rakendamisel arvesse järgmisi vastutustundliku rahvusvahelistumise põhimõtteid:
 - a) jätkuvalt edendada ja kaitsta akadeemilist vabadust ja institutsioonilist autonoomiat, võttes arvesse, et peamine vastutus rahvusvahelise teadus- ja innovatsioonikoostöö eest lasub teadustööga tegelevatel organisatsioonidel;
 - b) jätkuvalt edendada ja ergutada rahvusvahelist teadus- ja innovatsioonikoostööd, mis on avatud ja turvaline, kooskõlas põhimõttega „nii avatud kui võimalik, nii suletud kui vajalik“, tagades, et teadusväljundid on leitavad, juurdepääsetavad, koostalitlusvõimelised ja taaskasutatavad (FAIR), võttes igakülgset arvesse kohaldatavaid piiranguid, sealhulgas julgeolekukaalutlusi;
 - c) tagada meetmete proportsionaalsus: kaitsemeetmete kehtestamise korral ei tohiks need minna kaugemale sellest, mis on vajalik asjaomaste riskide leevendamiseks ja tarbetu halduskoormuse vältimiseks. Eesmärk on pigem riskide juhtimine kui vältimine;
 - d) juhtida teadusjulgeoleku meetmeid, et kaitsta majandusjulgeolekut, samuti liidu ja riiklikku julgeolekut, ning kaitsta ja propageerida liidu väärtusi ja põhiõigusi, akadeemilist vabadust ja teadusuuringute usaldusväarsust, vältides samal ajal protektsionismi ning teadusuuringute ja innovatsiooni poliitilist ärakasutamist;

- e) edendada teadus- ja innovatsioonisektori isejuhtimist kohaldatava õigusraamistiku piires, andes osalejatele võimaluse teha teadlikke otsuseid, rõhutades teadustööga tegelevate organisatsioonide ühiskondlikke kohustusi, võttes arvesse, et akadeemilise vabadusega kaasneb akadeemiline vastutus;
- f) võtta vastu kogu valitsemissektorit hõlmav lähenemisviis, mis koondab asjakohaseid eksperditeadmisi ja oskusi, tagab tervikliku lähenemisviisi teadusjulgeolekule ning edendab teadus- ja innovatsioonisektorile suunatud valitsuse tegevuse ja sõnumite sidusust, sealhulgas vajalikke samme asjaomase tööjõu täiend- ja ümberõppeks;
- g) riskipõhist käsitlusviisi järgides võtta vastu poliitika, mis on kõigile riikidele üldine ning milles tehakse kindlaks ja käsitletakse teadusjulgeolekut ohustavaid riske, olenemata sellest, kust need tulenevad, kuna see on parim tagatis, et teadus- ja innovatsioonikoostöös käsitatakse võimalusi ja riske tasakaalustatult ning et ei jäeta tähelepanuta muutuvat ohumaastikku, sealhulgas uute ohusubjektide esilekerkimist;
- h) tagada, et tehtaks kõik võimalik, et vältida igasugust otsest ja kaudset rühmade ja üksikisikute diskrimineerimist ja häbimärgistamist, mis võib ilmned a kaitsemeetmete soovimatu tagajärjena, ning tagada hartas kinnistatud põhiõiguste täielik austamine;

- i) tunnistada teadusjulgeoleku dünaamilist olemust, mida kujundavad uued teadmised, muutuvad riskid ja geopoliitiline kontekst, mis nõuab õppimisel põhinevat käsitusviisi koos korrapäraste läbivaatamiste ja ajakohastamisega, et teadusjulgeolekupoliitika ja sellega seotud suutlikkuse suurendamise jõupingutused jääksid ajakohaseks, tõhusaks ja proportsionaalseks ning on kooskõlas eespool nimetatud põhimõtetega.

SOOVITAB LIIKMESRIIKIDEL, võttes täielikult arvesse subsidiaarsust, proportsionaalsust, institutsioonilist autonoomiat ja akadeemilist vabadust ning kooskõlas liikmesriikide riiklike erijoontega erinevaid lähtekohti ja nende ainupädevust seoses riikliku julgeolekuga, ilma et see piiraks liikmesriikide võimalust kaugemale minna:

2. Töötada välja ja rakendada sidusaid poliitikameetmeid teadusjulgeoleku suurendamiseks, kasutades parimal viisil ära käesolevas jaos loetletud elemente.
3. Alustada dialoogi teadus- ja innovatsioonisektoriga, et määrata kindlaks vastutusalad ja rollid ning töötada välja riiklik käsitus, juhul kui see ei ole juba paigas, näiteks kasutades selleks suuniseid või asjakohaste meetmete ja algatuste loetelu teadusjulgeoleku suurendamiseks koos selge rakendusprotsessiga, võttes samal ajal arvesse komisjoni suuniseid ja olemasolevaid toetusvahendeid.

4. Kui see on asjakohane, luua uue tugistruktuuri või -teenuse või tugevdama olemasolevat tugistruktuuri või -teenust, et aidata teadus- ja innovatsioonisektori osalejatel tegeleda rahvusvahelise teadus- ja innovatsioonikoostööga seotud riskidega. Koondades sektoriüleseid eksperditeadmisi ja oskusi, mis peaks andma teavet ja nõu, mida teadustööga tegelevad ja teadustööd rahastavad organisatsioonid saavad kasutada teadlike otsuste tegemiseks, kaaludes tulevase rahvusvahelise koostöö võimalusi ja riske ning muid teenuseid, mille järel teadus- ja innovatsioonisektoril on selge vajadus, sealhulgas teadlikkuse suurendamise meetmed ja koolitused.
5. Tugevdada teadusjulgeolekupoliitika kujundamise tõendusbaasi, analüüsides ohtude maastikku, sealhulgas küberturvalisuse seisukohast.
6. Hõlbustada teabevahetust ühelt poolt teadustööga tegelevate ja teadustööd rahastavate organisatsioonide ning teiselt poolt luureasutuste vahel, näiteks salastatud ja avalike teabetundide või spetsiaalsete kontaktametnike kaudu.
7. Arendada või tugevdada valdkondadevahelist koostööd valitsuses, tuues eelkõige kokku kõrghariduse, teadusuuringute ja innovatsiooni, kaubanduse, välisasjade, luure ja julgeoleku eest vastutavad poliitikakujundajad.
8. Saada ülevaade sektori vastupanuvõimest ning kohaldatava teadusjulgeolekupoliitika tõhususest ja proportsionaalsusest, sealhulgas korrapärase vastupanuvõime testimise ja intsidentide simulatsioonide kaudu, kaaludes asjakohasel juhul komisjoni toetust.

9. Pöörata erilist tähelepanu rahvusvahelisele koostööle elutähtsaid teadmisi ja tehnoloogiat hõlmavates valdkondades, sealhulgas nendes, mis on kindlaks määratud komisjoni soovitusel (EL) 2023/2113 ning selliste kollektiivsete riskihindamiste tulemustele.
10. Selleks et tagada vastavus kahesuguse kasutusega kaupade suhtes kohaldatavatele liidu ekspordikontrolli normidele ning ELi lepingu artikli 29 ja Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 207 ja 215 kohaselt vastu võetud piiravatele meetmetele, võtta riiklikke meetmeid seoses immateriaalse tehnosiirdega ning tugevdada teadusuuringute ja innovatsiooniga seotud piiravate meetmete rakendamist ja jõustamist.
11. Aidata ennetavalt kaasa liidu ühtse kontaktpunkti platvormi loomisele, mille eesmärk on võidelda välissekkumise vastu teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas, jagades avaliku sektori rahastamise kaudu välja töötatud vahendeid ja ressursse, et hõlbustada nende vahendite ja ressursside piiriülest kasutuselevõttu ning pakkuda neid kasutajasõbralikul, juurdepääsetaval ja turvalisel viisil.
12. Teha koostööd erasektoriga, et töötada välja suunised teadusuuringute ja innovatsiooniga tegelevatele ettevõtjatele, sealhulgas teadusmahukatele idufirmadele, võrsefirmadele ning väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele. Sellega seoses tuleks pöörata tähelepanu kehtivatele normidele, sealhulgas neile, mis käsitlevad kahesuguse kasutusega kaupade ekspordikontrolli, välisinvesteeringute taustauuringuid ja käimasolevat tööd väljaminevate investeeringute jälgimiseks.
13. Kaaluda asjakohasel juhul ja riskihindamisele tuginedes käesolevas soovitusel sisalduvate meetmete kohaldamist teadlaste liikuvusega seotud rahvusvahelise koostöö tegevuste suhtes.

Teadusuuringuid rahastavate organisatsioonide roll

14. Teha koostööd teadustööd rahastavate organisatsioonidega, et innustama neid tagama järgmist:
- a) teadusjulgeolek on taotlusprotsessi lahutamatu osa, milles võetakse arvesse erinevaid tegureid, mis üheskoos määravad kindlaks projekti riskiprofiili. Eesmärk on innustada toetusesaajaid mõtlema läbi raamistiku, milles teadus- ja innovatsioonikoostöö toimub, ning seda, millistel motiividel ja (varjatud) eesmärkidel võiks selles olla roll, tagades võimalike riskide ja ohtude kindlakstegemise;
 - b) rahastamiseks valitud ja murettekitavate teadusprojektide puhul tehakse riskihindamine, mis on proportsionaalne nende riskiprofiiliga; selle tulemusena lepatakse kokku asjakohane riskijuhtimine, tagades ühtlasi, et toetuse määramiseni kuluvat aega tarbetult ei pikendata, ning välditakse tarbetut halduskoormust;
 - c) välismaiste üksustega teadusuuringute partnerluslepingute sõlmimisel, sealhulgas vastastikuse mõistmise memorandumite kaudu, kaalutakse rahvusvahelise koostööga seotud võimalikke riske ja hõlmatakse peamised raamtingimused, nagu liidu väärtuste ja põhiõiguste austamine, akadeemiline vabadus, vastastikkus ja intellektuaalse vara haldamise kord, sealhulgas tulemuste levitamine ja kasutamine, tulemuste litsentsimine või üleandmine ning võrsefirmade loomine, ning väljumisstrateegia tagamine juhuks, kui lepingute tingimusi ei täideta;

- d) kaitsemeetmete kohaldamisel riiklikes rahastamisprogrammides võetakse arvesse asjaomastes liidu rahastamisprogrammides kohaldatavaid meetmeid;
- e) taotlejad küsivad võimalikelt partneritelt tagatise suure riskiga projektide kohta, näiteks partnerluslepingu kaudu, võttes arvesse peamisi raamtingimusi, näiteks neid, mis on loetletud punkti 15 alapunktis c;
- f) rahastamisorganisatsioonis on olemas piisavad eksperditeadmised ja oskused teadusjulgeolekuga seotud probleemide lahendamiseks ning teadusjulgeolek on integreeritud olemasolevatesse seire- ja hindamismeetmetesse, sealhulgas jälgitakse vahejuhtumeid ning nõuete rikkumise korral võetakse õigeaegseid ja usaldusväärseid meetmeid.

Teadustööga tegelevate organisatsioonide toetamine

15. Julgustada ja toetada teadustööga tegelevaid organisatsioone:

- a) osalema teabevahetuses, vastastikusel õppimises, vahendite ja suuniste väljatöötamises ning vahejuhtumistest teatamises kolleegide vahel, samuti kaaluma ressursside ühiskasutust, et napp ja hajutatud ressursse ja eksperditeadmisi kõige paremini ära kasutada;
- b) rakendada sisemisi riskijuhtimismenetlusi süsteemsel viisil, sealhulgas riskihindamise, võimalike partnerite suhtes rakendatava hoolsuskohustuse täitmise ning murettekitavate elementide sisemises otsustusprotsessis kõrgematele tasemetele eskaleerimise kaudu, vältides samal ajal tarbetut halduskoormust;

- c) välismaiste üksustega teadusuuringute partnerluslepingute sõlmimisel, sealhulgas vastastikuse mõistmise memorandumite kaudu, kaaluma rahvusvahelise koostööga seotud võimalikke riske ja hõlmama peamisi raamtingimusi, nagu liidu väärtuste ja põhiõiguste austamine, akadeemiline vabadus, vastastikkus ja intellektuaalse vara haldamise kord, sealhulgas tulemuste levitamine ja kasutamine, tulemuste litsentsimine või üleandmine ning võrsefirmade loomine, ning väljumisstrateegia tagamine juhuks, kui lepingutingimusi ei täideta;
- d) hindama riske, mis on seotud välisriigi valitsuse toetatud teadusuuringute ja innovatsiooni talendiprogrammidega, keskendudes eelkõige toetusesaajatele pandud soovimatutele kohustustele, ning tagama, et välisriigi valitsuse rahastatavad kursuste ja koolituste pakkujad järgiksid vastuvõtva asutuse missiooni ja norme;
- e) investeerima asutusesisestesse spetsiaalsetesse teadusjulgeoleku alastesse teadmistesse ja oskustesse, määrama teadusjulgeolekuga seotud vastutuse asjakohasel organisatsiooni tasandil ning investeerima küberhügieeni ja sellise kultuuri loomisse, kus avatus ja julgeolek on tasakaalus;
- f) hõlbustama uute ja olemasolevate teadustöötajate juurdepääsu koolitusprogrammidele, sealhulgas veebipõhistele kursustele, ning töötama välja haridus- ja koolitusprogrammid, mis on suunatud julgeolekunõustajate ja muude asjaomaste osalejate koolitamisele, samuti värbajate ja rahvusvahelistumisega tegelevate töötajate koolitamisele, et kontrollida ja tuvastada struktuurse kontrolliprotsessi käigus teadusvaldkonna ametikohtade taotlustes murettekitavaid elemente, eeskätt uurimisvaldkondades, mis hõlmavad elutähtsaid teadmisi ja tehnoloogiat;

- g) tagama teaduspublikatsioonides ja kõigis muudes uurimistulemuste levitamise vormides rahastamisallikate ja teadustöötajate sidemete täieliku läbipaistvuse, vältides seda, et välissõltuvus ja huvikonfliktid või võetud kohustused mõjutavad teadusuuringute kvaliteeti ja sisu;
- h) kasutama nii füüsilist kui ka virtuaalset lahterdamist, tagades, et sellistes valdkondades nagu laborid ja teadustaristu, andmed ja süsteemid, mis on eriti tundlikud, antakse juurdepääs rangelt teadmismajaduse alusel, ning veebipõhiste süsteemide jaoks on kehtestatud kindel küberturvalisuse kord;
- i) hindama riske, mis on seotud kolmandates riikides asutatud või nende kontrolli all olevate üksuste poolt spondeeritud või neilt omandatud seadmete, laborite ja teadustaristutega, keskendudes eelkõige vastuvõtivatele organisatsioonidele kehtestatud võimalikele soovimatutele kohustustele;
- j) tagama, et välditakse igasugust otsest ja kaudset diskrimineerimist ja häbimärgistamist, et üksikisiku turvalisus on kaitstud, pöörates erilist tähelepanu diasporaa survestamisele päritoluriigi poolt ja muudele pahatahtliku mõju vormidele, mis võivad põhjustada enesetsensuuri ja mõjutada välisteadlaste, doktorantide ja üliõpilaste julgeolekut, ning et vahejuhtumitest teatatakse.

SOOVITAB KOMISJONIL:

16. Kasutada täiel määral ära avatud koordinaatsiooni meetodit, eelkõige Euroopa teadusruumi juhtimisstruktuure, ning toetada käesoleva soovitusel rakendamist, suurendades teadlikkust, hõlbustades ja edendades vastastikust õppimist, võimaldades suutlikkuse suurendamist ning hõlbustades poliitika järjepidevust, ning lisada selle soovitusel sisu ka asjaomaste strateegiliste platvormide ja strateegianõukogude päevakorda.
17. Töötada välja ja hallata liidu ühtse kontaktpunkti platvormi teadusuuringute ja innovatsiooni välissekkumise vastu võitlemiseks, mille eesmärk on koondada kõik asjakohased andmed, vahendid, aruanded ja muud ressursid, mis on välja töötatud liidu, riiklikul, piirkondlikul, organisatsioonilisel tasandil või väljaspool liitu, tagades samal ajal nende esitamise kasutajasõbralikul, juurdepääsetaval ja turvalisel viisil.
18. Toetada tõendite kogumist poliitika kujundamiseks teadusjulgeoleku valdkonnas ning koondada liikmesriikide ja sidusrühmade asjakohased eksperditeadmised ning uurida ja hinnata võimalusi struktuuritoetuse suurendamiseks selles valdkonnas, näiteks Euroopa teadusjulgeoleku eksperdikeskuse kaudu, võttes arvesse olemasolevaid struktuure ja sidudes selle ühtse kontaktpunkti platvormiga, lisaks võiks sobival hetkel lisada täiendavaid funktsioone liikmesriikide ning teadus- ja innovatsioonisektori toetamiseks.
19. Suurendada poliitikakujundajate olukorrateadlikkust koostöös liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindajaga, hinnates struktuurselt teadusuuringute ja innovatsiooni ökosüsteemi mõjutavaid hübriidohte.

20. Töötada teadustööga tegelevate organisatsioonide jaoks välja vastupanuvõime testimise metoodika, mida liikmesriigid saavad koos oma teadustööga tegelevate organisatsioonidega vabatahtlikkuse alusel kasutada.
21. Jätkata koosloomes liikmesriikidega ja sidusrühmade osalusel tööd elutähtsate tehnoloogiatega seotud riskide hindamisel ning osaleda dialoogis, et tagada teabe jagamine ning riskihindamise ja teadusjulgeoleku kaitsemeetmetega seotud käsituste järjepidevus riiklikes rahastamisprogrammides ja asjaomastes liidu rahastamisprogrammides.
22. Töötada välja nii kõigile riikidele üldised kui ka riigipõhised vahendid ja ressursid, et toetada teadustööga tegelevaid organisatsioone hoolsuskohustuse täitmisel võimalike kolmandate riikide partnerite suhtes.
23. Korraldada koos liidu tasandi sidusrühmade organisatsioonidega iga kahe aasta tagant toimuv teadusjulgeoleku juhtalgatus, mille eesmärk on teabe jagamine ja lahendustele suunatud teabevahetus.
24. Valmistada vajaduse korral ette tõlgendavad suunised riskihindamismenetluste väljatöötamise ja asjakohaste liidu õigusaktide kohaldamise kohta. See puudutab eelkõige ekspordikontrolli norme, eriti mittemateriaalset tehnosiiret, viisanõudeid välisriikide teadlastele, samuti teatavate avatud teaduse ja intellektuaalomandi haldamise nõuete tõlgendamist teadusjulgeoleku seisukohast.
25. Teha koostööd teadus- ja innovatsioonisektori ning liikmesriikidega, et hinnata, kuidas kõige paremini suurendada teadusuuringute rahastamisallikate ja teadlaste sidemete läbipaistvust.

26. Tugevdada teadusjulgeoleku alast dialoogi ja koostööd rahvusvaheliste partneritega, vahetades teavet ja kogemusi, jagades parimaid tavasid ja otsides võimalusi kaitsemeetmete ühtlustamiseks, ning võtta arvesse võimalust võtta mitmepoolsetel foorumitel selles küsimuses liidu seisukoht.

Edusammude jälgimine

27. Komisjoni kutsutakse üles jälgima käesoleva soovitusel rakendamisel tehtud edusamme läbipaistval viisil ja selgetele näitajatele tuginedes, tihedas koostöös liikmesriikidega ja pärast konsulteerimist asjaomaste sidusrühmadega, kasutades Euroopa teadusruumi poliitikaplatvormi, ning esitama nõukogule iga kahe aasta järel aruande teadusuuringute ja innovatsiooni üldist lähenemisviisi käsitleva kahe aasta tagant toimuva aruandluse ning teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi käsitleva olemasoleva aruandluse osana.
28. Kuna ühise tegutsemisega on kiire, kutsutakse liikmesriike üles seda soovitusel rakendada ja jagama komisjoniga teavet oma riikliku käsitusviisi kohta (millele on osutatud liikmesriikidele suunatud 3. soovitusel), sisendina eespool nimetatud komisjoni seire- ja aruandlustegevusse.

29. Pärast põhjalikku hindamist ja võttes arvesse geopoliitilise olukorra edaspidist arengut, võib teha ettepanekuid edasiste sammude ja meetmete kohta.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja
